

Svar på skriftligt spörsmål SSS 101/2019 rd

Svar på skriftligt spörsmål om det rådande läget i och ägarstyrningen av Posti

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 101 rd undertecknat av riksdagsledamot Sami Savios/saf:

Ämnar regeringen utan dröjsmål ge riksdagen en proposition med förslag till lag om rättelse av kända missförhållanden i postlagen och

vilka metoder för ägarstyrning ämnar regeringen använda för att såväl förbättra förtroendet för Posti som främja verksamheten vid Posti som långsiktig och ansvarsfull arbetsgivare, och statligt företag?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Ett medborgarinitiativ liksom även en enkät utförd av Konsumentförbundet visar att konsumenternas förtroende för Posti har försämrats. En betydande delorsak till det ökade missnöjet är att postutdelningen har blivit kännbart långsammare jämfört med tidigare år. Genom den revidering av postlagen som trädde i kraft 2017 ska minst 50 procent av frankerade brev och kuvert senast vara framme på den fjärde vardagen. Innan lagändringen skulle minst 95 procent av försändelserna senast vara framme på den andra vardagen.

Kundernas respons visar att även osäkerheten i postgången försämrar den offentliga bilden av Posti. Nyhetsrapportering säger att en del postförsändelser inte har delats ut ens efter att man väntat i flera månader. Posti har strävat efter att reagera på detta genom att ta en avgiftsbelagd tilläggstjänst i bruk varigenom postförsändelsen levereras snabbare till mottagaren och försändelsens förlopp kan kontrolleras. Tilläggstjänsten i fråga nästan fördubblar portokostnaderna för brev jämfört med portot på vanlig brevpост.

Posti är tvungen att verka under allt hårdare konkurrens och i korstrycket av allt populärare elektroniska tjänster. Upprepade höjningar av postavgifterna har sannolikt avsevärt medverkat till att brevörsändelserna snabbt har minskat. Priset för att skicka brev eller kort har klart stigit snabbare än konsumentindexet. Till exempel i början av år 2008 kunde man skicka ett ordinärt brev i 1 klass för 0,70 euro och i 2 klass för 0,60 euro. Efter prishöjningen i slutet av sommaren 2019 kostar det redan 1,60 euro att posta ett brev eller kort. Under den aktuella perioden på knappa tolv månader har konsumentindexet ökat med endast 16 procent, medan priset på frimärken har ökat med över 160 procent.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 101/2019 rd

Postis planer på senaste tid avseende signifikanta lönedeskarningar för arbetstagarna och ändring av kollektivavtalen har gett upphov till omfattande offentliga diskussioner. Den extra tid som tills vidare tagits i tvisten om kollektivavtalen är ett steg i rätt riktning, men i sig inte tillräckligt. I egenskap av statligt bolag ska Posti visa att bolaget är en långsiktig och ansvarsfull arbetsgivare. Även de arvoden som betalas till ledningen ska vara skäliga.

Sedan 2010-talet har den traditionella postbranschen genomgått en historiskt omvälvande brytningstid efter hand som den elektroniska informationsförmedlingen ökar och kundernas behov förändras. Till följd av dessa faktorer har mängden adresserade brev i Finland halverats på tio år och det förutspås att nedgången i postvolymen kommer att accelerera under de närmaste åren när den offentliga sektorn och stora företag postar färre papper. Med den nuvarande utvecklingen förutspås att mängden brev minskar med 70–85 procent före 2025 relativt nivån vid millennieskiftet.

Regleringen av postverksamheten har under den förra regeringsperioden reviderats i två faser. År 2016 avskaffades hindren för konkurrens vid brevtudelnings genom att övergå från postkoncessioner till anmälningspliktig postverksamhet. Genom samma revidering av postlagen blev även sådan föräldrad lagstiftning avskaffad som hindrade affärsverksamheten för aktörerna i branschen.

Kvalitetskraven på den allmänna servicen ändrades genom revideringen år 2017 så att minst 50 procent av frankerade brev och kuvert senast ska vara framme på den fjärde vardagen. Kravet gäller för endast cirka 4 procent av alla försändelser. Posti tog den nya hastigheten i bruk först våren 2019. Hastighetsändringen gällde inte för huvudparten av försändelserna, vilka alltså delas ut huvudsakligen inom 2–3 dagar i överensstämmelse med servicelöften i kundavtal. Våren 2019 tog Posti i bruk ett nytt Plus-märke med vilket bolaget vill erbjuda uppföljning av vanliga brev. Denna funktion har inte tidigare funnits för vanliga brev. Utdelningen av ett brev med Plus-märke avkortas också till två vardagar. Enligt den årliga kontrollrapporten till Transport- och kommunikationsverket Traficom har kvaliteten på Postis tjänster i relation till försändelsevolymerna förblivit god. Exempelvis behandlingen av förfrågningar om vanliga brev uppgick till endast 0,00011 procent av försändelsevolymen.

Den betydande nedgången i utdelad brevpост har gett Posti en årlig förlust på 70 miljoner i omsättningen. För att kompensera för detta har Posti varit tvungen att effektivisera sina funktioner, vidta besparingar och personalarrangemang samt justera sin prissättning. Detta har varit nödvändigt, då Postis verksamhet finansieras genom de tjänster som kunderna betalar för. Posti får inte något statligt stöd för sin verksamhet.

Priserna på kontant betalda brev justerades den 30 augusti 2019. Posti har varit tvungen att justera prissättningen på alla tjänster och de täcker nätverkets kostnader för sin del. Ju mindre post en postutdelare har i sin väska att dela ut, desto högre är kostnaden för utdelning av en försändelse.

Posti har sedan 2018 verkställt sin allmänna serviceförpliktelse i enlighet med postlagen att konkurrensutsätta i områden utan morgonutdelning. I dessa, huvudsakligen glesbygdsområden är intresset för konkurrensutsättning marginellt. Vid konkurrensutsättningen nu i år var Posti den enda som gav ett erbjudande till alla utdelningsplatser för brev under allmän service och därmed sköter

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 101/2019 rd

Posti även i fortsättningen alla områden i anbudsförfarandet. Det finns flera konkurrerande distributionsnät i städerna, men i glesbygdsområdena är intresset kring affärsverksamhet för distribution litet. Posti är den enda riksomfattande aktören med posttjänster.

I det nuvarande regeringsprogrammet konstateras att postlagen och dess verkställande granskas under att den allmänna serviceförpliktelsen bevaras. Kommunikationsministeriet ansvarar för beredningen av lagstiftningen. Eftersom frågorna om posttjänsternas framtid berör flera olika aktörer, kommer man genom försorg av Rinnes regering att tillsätta en tväradministrativ arbetsgrupp till att granska helheten.

Posti har berättat att bolaget den 1 november 2019 överför personalen vid sorteringsfunktionerna i affärsverksamhetsgruppen Paketti ja verkkokauppa till Industrifackets kollektivavtal. Syftet med ändringen av kollektivavtalet är inte att sträva efter lönesänkningar, utan att med nya lönomodeller öka flexibiliteten i utdelningsarbetet. Bolagets styrelse har fattat ett beslut genom vilket den överförda personalens lönenivå tryggas till år 2022. Det är arbetsgivarens mål att under kollektivavtalsförhandlingarna mellan Palta och Post- och logistikunionen PAU få fram en kollektivavtalslösning för postutdelarna som motsvarar Postis behov på den konkurrensutsatta marknaden. I egenskap av ansvarig och långsiktig arbetsgivare ska Posti se till sina verksamhetsförutsättningar så att bolaget kan bevara inhemska arbetsplatser och klarar sig i den allt striktare konkurrensen med internationella aktörer. Kollektivavtalsförhandlingar är också förknippade med saker genom vilka man söker efter möjligheter att organisera arbetet ännu smidigare medan volymerna minskar, vilket är viktigt för att bevara kvalitetsnivån och ur perspektivet för invånarna runt om i Finland.

Jag anser att det ställda frågorna är viktiga, men på basis av redogörelsen ovan hänvisar jag till regeringsprogrammet och konstaterar att Posti verkar på konkurrensutsatta marknader. Det är i ägarens intresse att bolaget strävar efter att hitta sådana verksamhetssätt som även i fortsättningen möjliggör Postis verksamhet medan konkurrensen hårdnar och mängden utdelade brev och tidningar avtar. Ägarstyrningsministern eller regeringen försöker inte inverka på frågor under befogenheten för styrelsen för Posti, som verkar kommersiellt, men för förstås vid behov diskussioner med styrelsen.

Frågan om kollektivavtalsförhandlingarna hör enligt aktiebolagslagens principer till ansvaret för Posti Oy:s högsta ledning. I fråga om ansvarsfullhet att förväntas från bolaget avseende allmänna linjedragningar visavi bl.a. god personalpolitik, fattas beslut genom ett ägarpolitiskt principbeslut som snart uppdateras genom försorg av statsrådet.

Helsingfors 26.9.2019

Kommun- och ägarstyrningsminister Sirpa Paatero